Potrzeby i możliwości polskich klastrów

Zbigniew Bednarski
Mazowiecki Klaster Chemiczny

Warszawa, 22 lutego 2019

Case Study – Clusterland w Górnej Austrii - Linz

- Clusterland –Metaklaster założony w 1998r w Linz
- około 1900 zrzeszonych przedsiębiorstw
- 9 głównych Klastrów zrzeszonych w Clusterland – Automotive, Plastics, Furniture@Timber, Health technology, Mechatronics, Human Resources, Environmental Technology, Energy Efficiency, Information Technology
- 3 Klastry współpracujące – Ecoenergy, Food, Logistics
- Ok 500 zrealizowanych projektów w których uczestniczyło ok 69 000 osób podczas 1890 wydarzeń
- Budżet projektów na lata 2014-2020 to 1,35miliarda Euro głównie w programie „Innovative Upper Austria 2020”

Clusterland – historia rozwoju Klastra

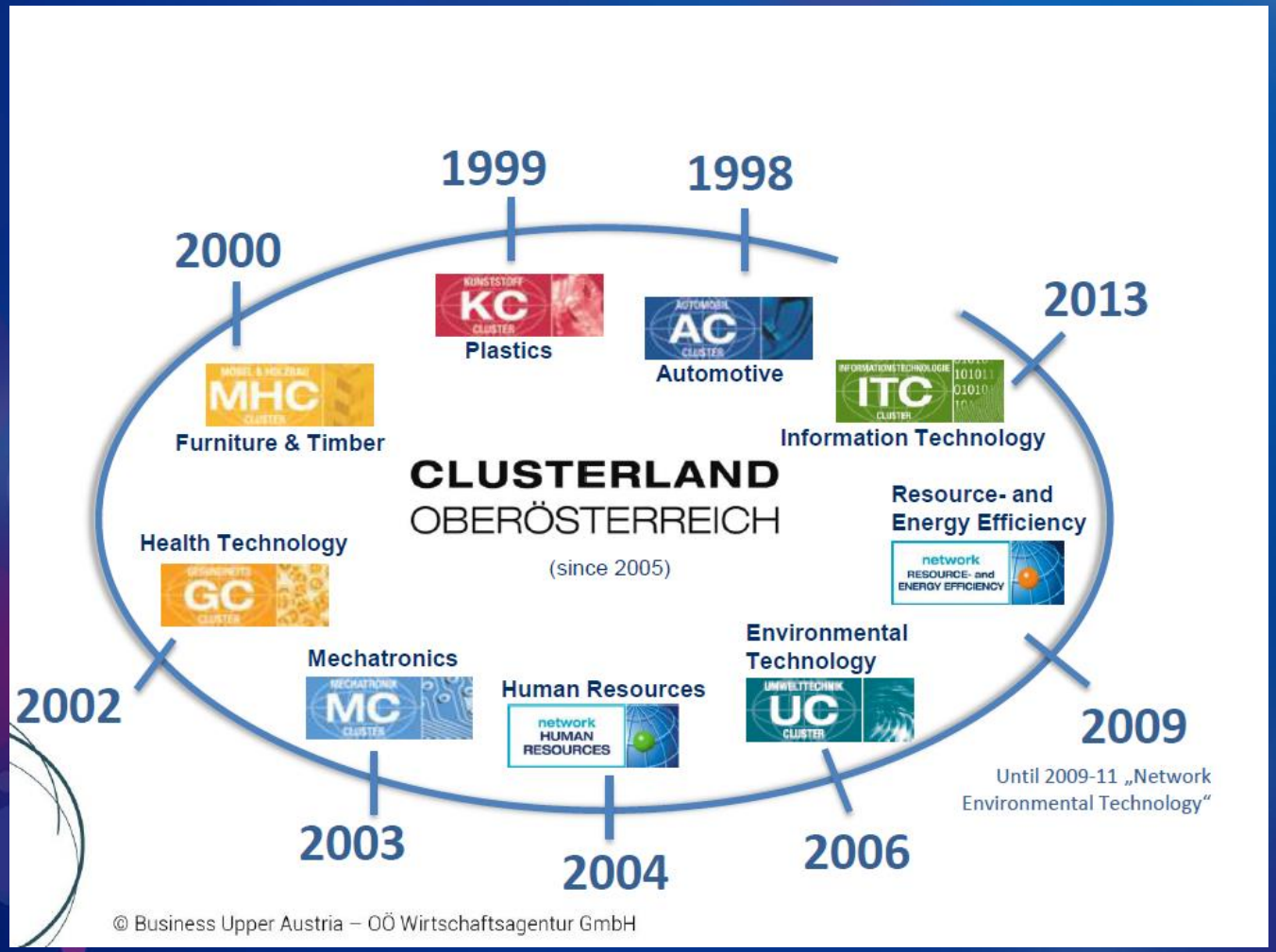

Źródło: www.biz-up.at

Clusterland

- Pokrycie klastrami inteligentnych specjalizacji regionu
- Jedna centralna lokalizacja dla wszystkich klastrów –Linz – stolica regionu (jeden budynek, jedna stołówka, jedna serwerownia, wspólne projekty unijne, wspólne usługi dla biznesu)
- Współdzielenie kosztów (obsługa biurowa, wynajem lokali, ochrona),
- Wspólne zlecania: badania rynku, oceny inicjatyw gospodarczych –rządowych i samorządowych
- Bezpośrednia współpraca z samorządem regionalnym oraz jednostkami centralnymi (ministerstwa) – delegowanie części kompetencji ministerialnych na klaster
- Powszechny udział podmiotów gospodarczych w strukturze klastra w regionie

Clusterland

- Clusterland –zintegrowane narzędzie komunikacji pomiędzy rządem, samorządem a biznesem
- Clusterland – najniższy szczebel współpracy z przedsiębiorstwami integrujący politykę krajową i regionalną
- Ułatwiona promocja lokalnego i krajowego biznesu – wspólne projekty promocyjne, udział w targach
- Budowanie silnej marki regionu, silnej marki każdej branży zrzeszonej w klastrze
- Silny lobbing na rzecz branż reprezentowanych przez Klastry
- Wspólne inicjatywy międzynarodowe
- Finansowanie - ułatwione pozyskiwanie funduszy – partnerzy konsorcjów w ramach Metaklastra
- Większa efektywność działania
- Duża kontrola nad wydatkowanymi środkami przez rząd

Clusterland – Matryca Usług

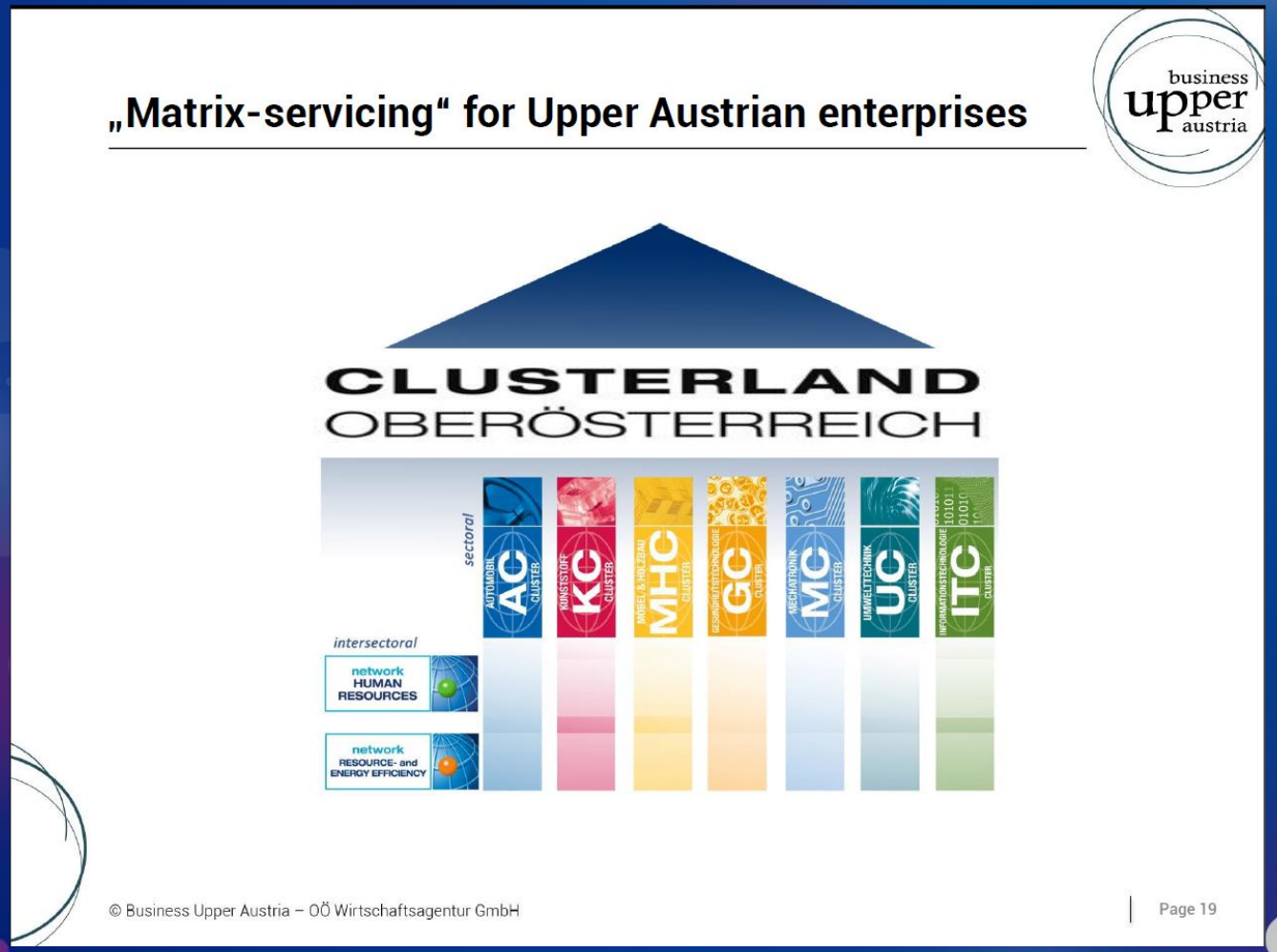

Źródło: www.biz-up.at

Clusterland - Korzyści z Matrycy Usług

- Możliwość oferowania tych samych usług wszystkim zrzeszonym podmiotom
- Standaryzacja –jeden standard usług dla zrzeszonych firm
- Współpraca międzyklastrowa przy projektach i świadczonych usługach
- Wymiana doświadczeń 24/7
- Oszczędność czasu dla firm – wszystkie usługi i informacje od Klastra
- Zmniejszenie liczby pracowników realizujących zadanie przy zachowaniu jakości usług
- Obniżenie kosztów realizacji usług dla firm

Clusterland - Współpraca Regionalna i Międzybranżowa

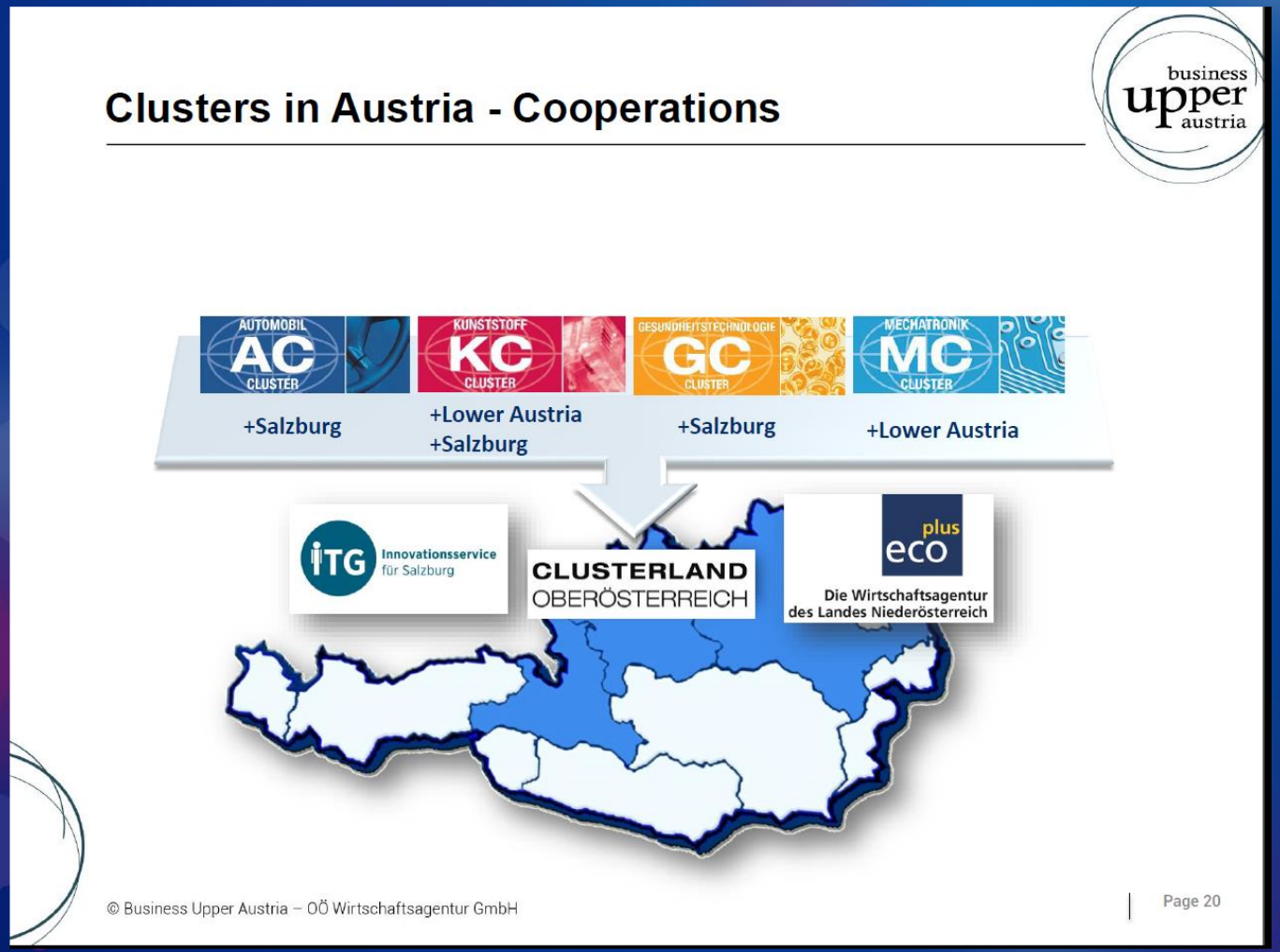

Źródło: www.biz-up.at

Clusterland - Współpraca Regionalna i Międzybranżowa

- Każdy region ma podobną strukturę zarządzania klastrami
- METAKLASTER Clusterland integruje i standaryzuje klastry w całej Austrii
- Specjalizacje regionów mogą się pokrywać jednak nadzór nad klastrami pozwala na lepszą współpracę
- Powszechne uczestnictwo w klastrach pomaga natychmiast docierać do potencjalnych odbiorców usług, projektów, klientów – doskonałe mapowanie firm i ich potrzeb w poszczególnych branżach
- Realizowane projekty w pierwszej kolejności szukają partnerów wśród firm obecnych na terenie kraju (wsparcie rodzimych firm)
- Szybki i powszechny przepływ informacji pomiędzy regionami za pośrednictwem klastrów

Clusterland - Współpraca międzyregionalna klastrów

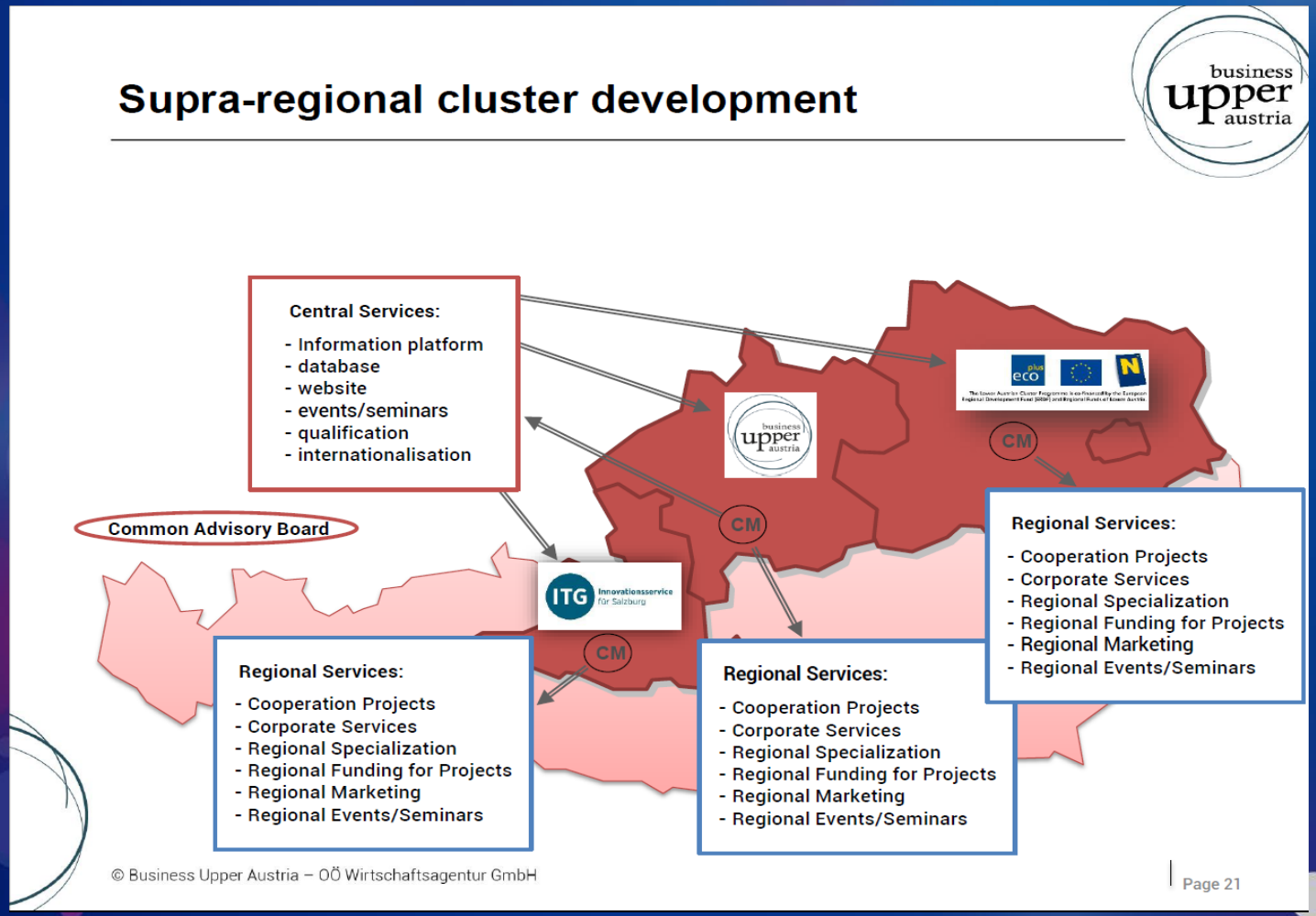

Źródło: www.biz-up.at

Clusterland - Współpraca międzyregionalna klastrów

Klastry Regionalne:

- Zachowują dużą autonomię przy korzyściach ze współpracy
- Te same usługi są dostępne dla firm poprzez klastry w całym kraju
- Usługi mają ten sam standard/jakość
- Współpraca Top-down i Bottom-Up – pozwala zarówno realizować politykę rządu jak i pozwala „słyszeć” potrzeby firm

Metaklaster Krajowy:

- Agreguje dane ze wszystkich regionów
- Tworzy ogólnokrajowe bazy danych
- Organizuje wspólne/krajowe wydarzenia
- Jest inicjatorem dużych projektów krajowych/międzynarodowych
- Jest punktem kontaktowym pomiędzy klastrami regionalnymi a rządem
- Posiada wspólną Radę Doradczą złożoną z przedstawicieli klastrów regionalnych

Clusterland - finansowanie

- Pierwsze lata działalności (ok 5 lat)–pełne finansowanie ze strony rządu i samorządu regionalnego (ok 20mln Euro na założenie każdego klastra w latach 1998-2003)
- Stopniowe przechodzenie na samofinansowanie
- Zewnętrzne źródła finansowania
  - składki członkowskie (zależne od wielkości firmy, stosunkowo niewielkie –masowe członkostwo)
  - środki projektowe UE
  - uruchamianie nowych usług dla biznesu (analizy rynku, certyfikaty, internacjonalizacja)

Realizacja usług/projektów poprzez klastry wydajniejsza niż w strukturach publicznych.

Klastry w Polsce – informacje ogólne

- Około 40 klastrów w tym 13 klastrów kluczowych oraz 27 pozostałych inicjatyw klastrowych
- Obecnie klastry w Polsce zrzeszają od 30 do 250 członków (4,5% zatrudnionych w sektorze przedsiębiorstw – 284 790osób
- 80% członków klastrów to Przedsiębiorstwa
- Zatrudnienie w klastrach – przeciętnie 3 osoby - 1,88 etatu/klaster -1 osoba na 46 członków
- Budżety klastrów od 50tys do 5,5mln/rok (dysproporcja pomiędzy klastrami kluczowymi i pozostałymi)
- Ogromne zróżnicowanie klastrów

Źródło: Benchmarking klastrów w Polsce –edycja 2018, PARP

Potrzeby polskich klastrów

I. Ujednolicenie sposobu funkcjonowania klastrów

- Różne formy prawne,
- Różne struktury organizacyjne,
- Brak polskiej jednostki certyfikującej klastry (ESCA jako droga alternatywa)
- Potrzeba promocji dobrych praktyk w klastrach

II Współpraca międzyklastrowa i regionalna

- Potrzeba stworzenia platformy współpracy pomiędzy klastrami/ branżami przemysłu
- Potrzeba wymiany informacji o realizowanych projektach w innych województwach
- Potrzebna wspólna baza danych o członkach klastrów (ich potencjał B+R, wytwórczy, innowacyjny)

Potrzeby polskich klastrów 2

III. Finansowanie klastrów - Klastry kluczowe i… pozostałe klastry

- Niskie budżety ograniczają ilość i jakość usług
- Brak instrumentów wspierających koordynatora klastra
- Brak instrumentów bezpośrednio wspierających inicjatywy klastrowe na poziomie regionalnym
- Brak środków na nowe etaty do obsługi klastrów

IV. Powszechność uczestnictwa w klastrach

- Powszechność uczestnictwa firm w klastrze branżowym warunkiem podstawowym powodzenia inicjatyw klastrowych

Obowiązkowe uczestnictwo vs Stworzenie systemu zachęt dla członków klastrów (Brak preferencji punktowych dla projektów realizowanych przez członków klastra na poziomie regionalnym)

Źródło: opracowanie własne oraz Benchmarking klastrów w Polsce 2018/PARP)

Potrzeby polskich klastrów 3

V. Wyjątkowość usług Klastrowych – obecnie klastry oferują usługi które konkurują z innymi podmiotami (Izby Gospodarcze, Firmy doradcze, Firmy certyfikujące…)

VI. Internacjonalizacja klastrów

-Silne zróżnicowanie w klastrach

-Duży potencjał wzrostu w projektach międzynarodowych – liczne oferty współpracy z podobnych organizacji zagranicznych – braki kadrowe i finansowe

VII. Dostępność usług proinnowacyjnych, audytów technologicznych, raportów rynkowych dla klastrów – możliwe wsparcie ze strony rządowej- wzrost atrakcyjności klastrów jako źródła informacji

VIII. Włączenie Klastrów w ekosystem współpracy gospodarczej pomiędzy instytucje rządowe/samorządowe a przedsiębiorstwa

Możliwości Klastrów w Polsce

Siłą klastrów Austriackich jest doskonała znajomość własnych firm i ich możliwości badawczo-rozwojowych oraz wytwórczych. Ich przewaga polega również na pełnej wymianie wiedzy o stowarzyszonych firmach i ich potrzebach. Dzięki temu Austria jest wiodącym producentem produktów wysokospecjalistycznych o dużej wartości dodanej. Austria na przestrzeni lat stała się zapleczem dla przemysłu Niemieckiego w zakresie niemasowych produktów o dużej marży.

PKB Austrii to ok 47,5tys $ - 3x PKB Polski (ok 16tys $)

Ilość mieszkańców Austrii to 8,7mln – 4x mniej od Polski

Wzrost specjalizacji Polskich firm może się dokonać również dzięki współpracy klastrowej

Dziękuję za uwagę

Zbigniew Bednarski

Mazowiecki Klaster Chemiczny

zbigniew.bednarski@pppt.pl